

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **S.**, IČO : x, zastúpenej Mgr. Petrom Luptákom, advokátom v Banskej Bystrici, Horná 51, proti odporkyni **I.I.**, IČO : x, zastúpenej JUDr. Slávkou Gajdošovou, advokátkou v Bratislave, Zvolenská 22, za účasti vedľajšej účastníčky na strane odporkyne **B.**, IČO : x, **o neúčinnosť právneho úkonu,** vedenej na Okresnom súde Ž. pod sp.zn. 8 C 137/2001, o dovolaní navrhovateľky a odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Ž. z 21. októbra 2009, sp.zn. 7 Co 60/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Ž. z 21. októbra 2009 sp.zn. 7 Co 60/09 **z r u š u j e** a vec vracia Krajskému súdu v Ž. na ďalšie konanie.

Dovolanie odporkyne **o d m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Ž. rozsudkom zo 6. októbra 2008 č.k. 8 C 137/2001-187 odmietol návrh, ktorým sa navrhovateľka domáhala určenia, že právny úkon, ktorým **B.** (dlžník) vložila nehnuteľnosti, parcelu č. x – zastavané plochy o výmere 207 m², parcelu č. x – zastavané plochy a nádvoria o výmere 3241 m², parcelu č. x – zastavané plochy a nádvoria o výmere 188 m², čerpaciu stanicu, súp. č. x postavenú na parc. č. x a umyváreň motorových vozidiel súp. č. x postavenú na parcele č. x, ktoré nehnuteľnosti sa nachádzajú v kat. úz. Ž. a sú zapísané na LV č. X., ako nepenažný vklad do základného imania spoločnosti Ž.Č. (právnej predchodkyne odporkyne), je voči nej právne neúčinný. Dospel k záveru, že žaloba o odporovateľnosť právneho úkonu navrhovateľky, podaná v zmysle § 42a ods. 1 až 4 Občianskeho zákonníka, nie je dôvodná. Vykonaným dokazovaním zistil, že **B.** notárskymi

zápisnicami zo dňa 21. februára 2001 vytvorila štyri dcérske spoločnosti, medzi ktorými bola pôvodne označená odporkyňa (Ž.Č.), pričom základné imanie týchto spoločností bolo vytvorené nepeňažnými vkladmi spoločnosti B., ktoré tvorili pozemky a na nich stojace stavby – čerpacie stanice. Základné imanie spoločnosti Ž.Č. tvoril nepeňažný vklad pozostávajúci z nehnuteľností nachádzajúcich sa v kat. úz. Ž., zapísaných na LV č. X.. Dňa 28. augusta 2006 došlo k prevodu obchodného podielu spoločnosti Ž.Č. medzi spoločníkom B. (prevodcom) a spoločnosťou I. (nadobúdateľom), na základe ktorej spoločnosť I. sa stala jediným spoločníkom obchodnej spoločnosti Ž.Č. (pôvodnej odporkyne). Dňa 21. mája 2007 rozhodnutím jediného spoločníka (spoločnosti I.) došlo k zlúčeniu spoločnosti Ž.Č. so spoločnosťou I. (pôvodnej a súčasnej odporkyne). Navrhovateľka mala vo vzťahu k obchodnej spoločnosti B. (dlžníkovi) pohľadávky vzniknuté v súvislosti s dodávkou pohonných hmôt, na základe faktúr špecifikovaných v návrhu na začatie konania, na základe ktorých zostatok dlhu ku dňu podania návrhu predstavoval 3 426 996,90 Sk (113 755,46 €). Pohľadávka navrhovateľky (veriteľa) proti spoločnosti B. na peňažné plnenie nebola priznaná, keďže spoločnosť B. (pôvodná odporkyňa 2/) bola dňom 29. septembra 2004 vymazaná z Obchodného registra na základe uznesenia Krajského súdu v Bratislave z 12. mája 2004 č.k. 2 K 42/2003-78, ktorým bol zamietnutý návrh na vyhlásenie konkurzu na uvedenú spoločnosť pre nedostatok majetku. Z uvedeného dôvodu návrh navrhovateľky v celom rozsahu zamietol, keďže navrhovateľka nepreukázala, že má voči právnej predchodkyňi odporkyne (zaniknutej spoločnosti B.) vymáhateľnú pohľadávku. Pod pojmom vymáhateľná pohľadávka je možno považovať iba takú pohľadávku, ktorej sa veriteľ môže domáhať v základnom sporovom konaní a ktorá je priznaná vykonateľným rozhodnutím súdu. V danom prípade tým, že dlžník v priebehu konania zanikol, predmetná pohľadávka navrhovateľky, ako veriteľa vo vzťahu k tomuto dlžníkovi zostala sporná a jej priznania sa v občianskom súdnom konaní už navrhovateľka domáhať nemôže. Nedobromyseľnosť nadobúdateľa z odporovateľného právneho úkonu nie je možné v konaní o odporovateľnosť právneho úkonu predpokladať. Súd preto v tejto súvislosti nemohol preskúmať hmotnoprávne podmienky odporovateľnosti právneho úkonu podľa ustanovenia § 42a Občianskeho zákonníka z dôvodov, ktoré boli navrhovateľkou namietané. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a zaviazal navrhovateľku zaplatiť odporkyňi trovy konania (vzniknuté z titulu trov právneho zastúpenia) vo výške 24 227,50 Sk (804,21 €) a vedľajšej účastníčke na strane odporkyne vo výške 8 327,50 Sk (276,42 €).

Krajský súd v Ž. na odvolanie navrhovateľky i odporkyne (odporkyňa podala odvolanie len proti výroku o trovách konania) rozsudkom z 21. októbra 2009 sp.zn. 7 Co 60/2009 rozsudok súdu prvého stupňa (vo veci samej) potvrdil. Vo výroku o trovách konania rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že odporkyňu a vedľajšej účastníčke náhradu trov prvostupňového konania nepriznal. Odporkyňu a vedľajšej účastníčke náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Proti svojmu rozsudku pripustil dovolanie. Pokiaľ ide o rozhodnutie vo veci samej, v dôvodoch rozsudku poukázal na to, že prvostupňový súd svoje stanovisko o zamietnutí návrhu navrhovateľky pre nenaplnenie podmienok uvedených v § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka založil na právnom posúdení, že v danom prípade existuje absencia vymáhateľnej pohľadávky navrhovateľky ako veriteľa, keďže sa jedná o pohľadávku, ktorá nebola priznaná vykonateľným rozhodnutím v základnom sporovom konaní. Za vymáhateľnú pohľadávku by bolo možné považovať iba pohľadávku priznanú súdom, ktorá by nebola sporná. Hodnotiac výsledky dokazovania prvostupňovým súdom, ako aj právne posúdenie veci, odvolací súd dospel k záveru, že navrhovateľka v danom prípade sa nemohla s úspechom domáhať odporovateľnosti právnych úkonov v zmysle § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka, keďže v čase vyhlásenia rozsudku súdu prvého stupňa (§ 154 ods. 1 O.s.p.) absentuje existencia vymáhateľnej pohľadávky na strane veriteľa vo vzťahu k dlžníkovi – B.. S poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. decembra 1999 sp.zn. 3 Cdo 102/99, publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 44/2001 a vychádzajúc z okolností prejednávanej veci, odvolací súd zaujal názor, že za vymáhateľnú pohľadávku v zmysle podmienok uvedených v § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka nemožno považovať len pohľadávku veriteľa, ktorú je možné v základnom (občianskoprávnom) konaní vymáhať, ale možno ju charakterizovať aj ako takú pohľadávku, ktorá môže byť (reálne) v občianskom súdnom konaní priznaná. V prejednávanej veci tieto podmienky nenastali, keď síce pohľadávka navrhovateľky proti dlžníkovi B. bola vymáhaná v základnom konaní, ale priznaná nebola, keďže dlžník v priebehu tohto základného konania, ako aj v priebehu konania o odporovateľnosť právneho úkonu, zanikol. Odvolací súd sa stotožnil s právnym posúdením veci súdom prvého stupňa, že vo vzťahu k skutkovým zisteniam, pohľadávka (dôvodnosť jej uplatnenia) medzi navrhovateľkou a odporkyňou je sporná, keďže do budúca už nemôže byť právoplatne súdom priznaná. Z uvedeného je možné vyvodit' záver, že v čase vyhlásenia rozsudku (§ 154 ods. 1 O.s.p.) navrhovateľka nebola aktívne legitimovaná na podanie žaloby o odporovateľnosť právneho úkonu podľa ustanovenia § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka z dôvodov v tomto zákonnom ustanovení vymenovaných (ods. 2 až

5), keďže v priebehu konania tým, že dlžník zanikol, zanikla aj existencia vymáhateľnej pohľadávky, vo vzťahu ku ktorej sa veriteľ domáhal určenia, že dlžníkov právny úkon je voči nemu právne neúčinný. Zmenu prvostupňového rozsudku vo výroku o trovách konania odôvodnil tým, že vychádzal z podmienok uvedených v § 150 ods. 1 O.s.p., keď prihliadal na skutkové okolnosti, najmä, že v priebehu konania o odporovateľnosť právneho úkonu dlžník zanikol, navrhovateľka ako veriteľ sa nemohla domáhať uspokojenia svojej pohľadávky na peňažné plnenie v občianskom súdnom konaní, čo bolo posudzované aj vo vzťahu k opodstatnenosti (úspešnosti) navrhovateľky, k jej uplatňovanému nároku o odporovateľnosť právneho úkonu. Navyiac, prihliadol na skutočnosť, že v danom prípade sa jedná o zložité právne posúdenie veci, vo vzťahu ku ktorému krajský súd pripustil dovolanie, pre otázku zásadného právneho významu. Z obdobných dôvodov nepriznal odporkyni a vedľajšej účastníčke ani náhradu trov odvolacieho konania. Súčasne odvolací súd pripustil proti svojmu rozsudku dovolanie, pričom za otázku zásadného právneho významu vymedzil posúdenie, či sa môže veriteľ s úspechom domáhať odporovateľnosti právneho úkonu (že je v spore aktívne legitimovaný) v zmysle podmienok uvedených v § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka (že je daná existencia vymáhateľnej pohľadávky) aj v prípade, že jeho pohľadávka voči dlžníkovi, ktorá objektívne by bola vymáhateľná v občianskom súdnom konaní, mu nemôže byť právoplatne priznaná v takomto konaní z dôvodu zániku dlžníka - zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku dlžníka. Sám odvolací súd pri riešení tejto dovolacej otázky zaujal právny názor, že veriteľ (navrhovateľka) sa nemôže s úspechom domáhať odporovateľnosti právneho úkonu, ak v čase vyhlásenia rozsudku (§ 154 ods. 1 O.s.p.) nemá voči dlžníkovi vymáhateľnú pohľadávku v tom zmysle, že z dôvodu zániku dlžníka pohľadávka už nemôže byť priznaná v základnom konaní.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolania navrhovateľka aj odporkyňa.

Navrhovateľka sa dovolaním domáhala zmeny napadnutého rozsudku a vyhovenia svojmu návrhu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. V dôvodoch dovolania uviedla, že v čase podania žaloby o určenie odporovateľnosti právneho úkonu nepochybne vymáhateľnú pohľadávku voči svojmu pôvodnému dlžníkovi mala a túto si aj na súde riadne uplatnila, a nebyť nečinnosti súdu, táto pohľadávka by jej bola priznaná a mohla by byť uspokojená z majetku pôvodného dlžníka, ktorý majetok pôvodný dlžník v tom čase nepochybne mal. S poukazom na ustanovenie § 42a ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka

dovolatel'ka vyslovila názor, že vymáhateľná pohľadávka musí existovať v čase uskutočnenia právneho úkonu podľa ods. 2 až 5, a nie v čase rozhodovania súdu o žalobe o určenie odporovateľnosti právneho úkonu. Zdôraznila, že otázka, čo zodpovedá zákonnému pojmu „vymáhateľná pohľadávka“ je už vyriešená rozhodnutím R 44/2001. Preto v tejto súvislosti prvostupňovému aj odvolaciemu súdu vytkla, že v rozpore s uvedeným rozhodnutím najvyššieho súdu za vymáhateľnú pohľadávku označili len takú pohľadávku, ktorá môže byť okrem splnenia kritérií uvedených v cit. rozhodnutí navyše aj reálne priznaná v občianskom súdnom konaní. V závere dovolania (po predchádzajúcom zhrnutí skutkových okolností) dovolatel'ka vyslovila presvedčenie, že za situácie, kedy v konaní bolo nepochybne preukázané, že vymáhateľnú a reálnu („reálne v súdnom konaní priznateľnú“) pohľadávku voči pôvodnému dlžníkovi v čase urobenia odporovaného právneho úkonu mala, táto pohľadávka bola navrhovateľkou riadne uplatnená na súde, nikdy nebola ani čo do základu ani do výšky spochybnená, dokonca v rámci procesu likvidácie bola čiastočne likvidátorom dlžníka splnená, navyše keď pôvodný dlžník „bol z obchodného registra vymazaný za – veľmi mierne povedané – veľmi neštandardných podmienok“, a keď navrhovateľka ako subjekt domáhajúci sa odporovateľnosti právneho úkonu, postupoval v každom smere striktne právnou cestou, a kedy je odporkyňa I. právnou nástupníčkou troch zo štyroch pôvodným dlžníkom založených spoločností s ručením obmedzeným, existencia vymáhateľnej pohľadávky, a teda aj aktívna legitímácia navrhovateľky na podanie odporovacej žaloby, musia byť považované za dané.

Odporkyňa sa podaným dovolaním domáhala zmeny rozsudku odvolacieho súdu v časti náhrady trov konania tak, aby navrhovateľka bola zaviazaná zaplatiť odporkyni trovy prvostupňového i odvolacieho konania. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 238 ods. 3 O.s.p. z dôvodu, že rozhodnutie v napadnutej časti spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Obom konajúcim súdom vytkla, že ich rozhodnutia v časti náhrady trov konania sú v rozpore so základnými zásadami občianskeho súdneho procesu, keď súd vlastne v konečnom dôsledku priznal navrhovateľke za bezdôvodne a nezákonne podaný návrh voči odporkyni viac, ako odporkyni, ktorá konala v súlade so zákonom a mala plný úspech vo veci samej.

Vo vyjadrení k dovolaniu navrhovateľky odporkyňa, ako aj vedľajšia účastníčka na strane odporkyne, navrhli dovolanie zamietnuť a navrhovateľku zaviazať na náhradu trov dovolacieho konania.

Navrhovateľka vo vyjadrení k dovolaniu odporkyne toto navrhla ako neprípustné odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolania podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutiu odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom, ktorým (vo veci samej) potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa a vo výroku svojho rozhodnutia vyslovil, že je dovolanie prípustné. Preto dovolanie navrhovateľky proti tomuto rozsudku podľa § 238 ods. 3 O.s.p. prípustné je.

Pokiaľ ide o dovolanie odporkyne (ako je zrejmé z obsahu spisu), toto smeruje iba proti tým výrokom rozsudku odvolacieho súdu, ktoré procesnoprávne majú povahu uznesenia. Podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 239 O.s.p. Pokiaľ dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo uzneseniu, ktorým odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev [§ 109 ods. 1 písm. c/] na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.), alebo potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) alebo uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásenie za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

V zmysle ustanovenia § 239 ods. 3 O.s.p. ustanovenia odsekov 1a 2 neplatia, ak ide (mimo iných) o uznesenie o trovách konania. Preto, keď dovolanie odporkyne smeruje proti

rozhodnutiu odvolacieho súdu v časti výrokov o trovách konania, prípustnosť dovolania z § 239 O.s.p. nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na prípustnosť dovolania podľa § 239 O.s.p., ale zaoberal sa i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O.s.p. vylúčené. Vady konania uvedené v § 237 O.s.p. však dovolateľka nenamietala a ani dovolacím súdom neboli zistené.

Pokiaľ dovolateľka svoje dovolanie odôvodnila tým, že napadnuté rozhodnutie (rozhodnutie v napadnutej časti) spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, treba uviesť, že nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) považuje Občiansky súdny poriadok za prípustný dovolací dôvod (ktorý možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné); samotné nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolanie je totiž v ustanoveniach občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu; pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmvaniu, a preto ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia.

Pokiaľ ide o navrhovateľku, jej dovolanie (ako už je vyššie v odôvodnení tohto uznesenia uvedené) proti predmetnému rozsudku odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 238 ods. 3 O.s.p. prípustné je.

V ustanovení § 238 ods. 3 O.s.p. je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom jeho rozsudku prípustnosť dovolania v prípade, že toto rozhodnutie je zásadného významu. V prípade dovolania pripusteného dovolacím súdom v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolateľ oprávnený napadnúť jeho rozhodnutie len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), a to práve len v konkrétne vymedzenej otázke. V dovolacom konaní môžu byť v takomto prípade predmetom súdneho posudzovania

iba právne otázky [na riešenie skutkových otázok dovolací súd nie je oprávnený ani vybavený procesnými prostriedkami (§ 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.)].

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a dovolacím dôvodom, vrátane jeho vecného (obsahového) vymedzenia dovolateľom. Obligatórne sa zaoberá len vadami vymenovanými v § 237 O.s.p. a tzv. Inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Uplatnením dovolacieho dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. možno odvolaciemu súdu vytknúť, že jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania, odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci, je posúdiť, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny právny predpis a či aho aj správne interpretoval.

Vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod je predmetom preskúmania dovolacím súdom právna otázka (pre ktorú odvolací súd pripustil dovolanie), či veriteľ sa môže s úspechom domáhať odporovateľnosti právneho úkonu (že je v spore aktívne legitimovaný) v zmysle podmienok uvedených v § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka (že je daná existencia vymáhateľnej pohľadávky) aj v prípade, že jeho pohľadávka voči dlžníkovi, ktorá objektívne by bola vymáhateľná v občianskom súdnom konaní, mu nemôže byť právoplatne priznaná v takomto konaní z dôvodu zániku dlžníka – zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku dlžníka.

Podľa ustanovenia § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkovy právne úkony podľa odsekov 2 až 5, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné. Toto právo má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený.

Účelom inštitútu odporovateľnosti je jednak preventívne pod hrozbou sankcie odrádzať dlžníka od neoprávneného ukracovania možnosti uspokojenia veriteľa z dlžníkovho majetku, jednak – a to najmä – zabezpečiť občianskoprávnu ochranu veriteľa pred právnymi

úkonmi jeho dlžníka (fyzickej alebo právnickej osoby) v prípade, že k ukráteniu veriteľa týmito právnymi úkonmi dlžníka dôjde. Podstata odporovateľnosti právneho úkonu (tzv. odporovaný právny úkon) spočíva v tom, že, na rozdiel od neplatnosti právneho úkonu, ktorá vzniká buď zo zákona, alebo tým, že sa neplatnosti dovoľá oprávnený subject, ktorá neplatnosť v oboch prípadoch pôsobí proti všetkým – odporovaný právny úkon (či už zmluvadohoda, či jednostranný právny úkon), ktorý je inak platným právnym úkonom, stráca na základe právoplatného rozhodnutia súdu v stanovených prípadoch účinnosť iba a výhradne voči veriteľovi (ide o tzv. relatívnu neúčinnosť). Platnosť odporovaného právneho úkonu dlžníka voči tretím osobám tak zostáva naďalej zachovaná. Ustanovenie § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka umožňuje veriteľovi domáhať sa na súde určenia (nejde však o určovaciu žalobu podľa § 80 písm. c/ O.s.p.), že dlžníkov právné úkony, pokiaľ vedú k ukráteniu jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči veriteľovi, a len voči nemu, právne neúčinné. Pre úspešný odpor veriteľa stačí, ak bol dlžníkovým právnym úkonom (objektívne) ukrátený pri uspokojovaní svojej vymáhateľnej pohľadávky. Odporovanými právnymi úkonmi pritom môžu byť nielen scudzovacie právne úkony, ale aj každý právny úkon dlžníka, ktorým objektívne dochádza k ukráteniu možnosti uspokojenia veriteľovej vymáhateľnej pohľadávky (môže tak ísť napr. o kúpnu zmluvu, darovaciu zmluvu, výmennú zmluvu, prevzatie dlhu, postúpenie pohľadávky, odmietnutie dedičstva, odmietnutie daru, odpustenie dlhu, úmyselné nevymáhanie dlhu spôsobujúce premlčanie nároku, prevzatie nevýhodného ručiteľského záväzku, použitie časti majetku na vklad do základného imania obchodnej spoločnosti a pod.). Ako už bolo uvedené, dlžníkov právny úkon musí ukracovať uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa.

Hoci v právnej teórii i praxi nie je jednotný názor na to, aká pohľadávka veriteľa zodpovedá zákonnému pojmu “vymáhateľná pohľadávka”, podľa názoru dovolacieho súdu niet dôvodu odkloniť sa od záverov vyslovených už v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. decembra 1999 sp.zn. 3 Cdo 102/99 (R 44/2001). Ako je uvedené v citovanom rozhodnutí najvyššieho súdu “Vymáhateľnú pohľadávku môžeme...charakterizovať ako pohľadávku žalovateľnú, pohľadávku, ktorej sa možno domáhať na súde...Na rozdiel od toho je vykonateľnou taka pohľadávka, ktorú možno exekúovať, ktorej majiteľovi...teda svedčí vykonateľné rozhodnutie súdu alebo iný exekučný titul”. Z uvedeného tak vyplýva, že podmienkou uplatnenia odporovateľnosti teda nie je právoplatné súdne rozhodnutie, ktoré je vykonateľné.

Pokiaľ ide o aktívnu legitímáciu v konaní o neúčinnosti právneho úkonu, táto prislúcha ktorémukoľvek veriteľovi, ktorý bol ukrátený napadnutým právnym úkonom za podpokladu, že má voči dlžníkovi vymáhateľnú pohľadávku [pritom právny úkon dlžníka, ktorým ukracuje možnosť veriteľa uspokojiť svoju pohľadávku, je odporovateľný nielen vtedy, ak veriteľova pohľadávka bola vymáhateľnou (vo vyššie uvedenom význame) už v dobe, kedy bol urobený, ale aj v prípade, ak bol urobený skôr, než sa veriteľova pohľadávka voči dlžníkovi stala vymáhateľnou].

V danom prípade ide o osobitnú situáciu v tom, že veriteľ (navrhovateľka) nepochybne mal voči dlžníkovi (B.) vymáhateľnú pohľadávku, ktorú si aj voči dlžníkovi v súdnom konaní uplatnil, táto mu však priznaná nebola z dôvodu, že v priebehu tohto konania (a súčasne i konania o neúčinnosť právneho úkonu) došlo k zániku dlžníka, zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku dlžníka.

Podľa názoru dovolacieho súdu výklad a aplikácia práva – ustanovenia § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka – musí v prvom rade napĺňať jeho účel, ktorým, ako už bolo uvedené, je najmä zabezpečenie občianskoprávnej ochrany veriteľa pred právnymi úkonmi jeho dlžníka v prípade, že k ukráteniu veriteľa týmito právnymi úkonmi dlžníka dôjde. Preto zrejme nie je namieste, aby posudzovanie aktívnej legitímácie v konaní o neúčinnosť právneho úkonu bolo prísne formálne viazané, nad rámec existencie pohľadávky veriteľa v už vymedzenom zmysle vymáhateľnej pohľadávky, na splnenie ďalšej podmienky spočívajúcej v existencii pohľadávky, ktorá môže byť (reálne) v občianskom súdnom konaní priznaná.

Tento záver podporuje aj argumentácia navrhovateľky v dovolaní, s ktorou sa najvyšší súd stotožňuje a v ktorej poukázala na to, že ak v čase podania žaloby o určenie neúčinnosti právneho úkonu mala vymáhateľnú pohľadávku voči existujúcemu dlžníkovi, túto si aj riadne uplatnila na súde a len v dôsledku nekonania (nečinnosti) civilného súdu sa navrhovateľka dostala do situácie, že dlžník po tom, ako urobil právny úkon ukracujúci navrhovateľku na uspokojení jej pohľadávky z majetku dlžníka, bol ešte predtým, ako súd o žalobe navrhovateľky meritórne rozhodol, vymazaný z obchodného registra, aktívna legitímácia navrhovateľky v konaní o určenie neúčinnosti právneho úkonu tým nie je dotknutá.

Pripustením opaku by podľa názoru dovolacieho súdu totiž znamenalo zlegalizovanie postupu, ako sa vyhnúť riziku odporovateľnosti právneho úkonu tým, že by dlžník (ktorý je

právnickou osobou) použil svoj majetok na vklad do základného imania inej obchodnej spoločnosti (iných obchodných spoločností), ponechal by si iba dlhy, a po zamietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku sa nechal vymazať z obchodného registra. Takýmto spôsobom by de facto došlo k popretiu účelu ustanovenia § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Pokiaľ teda mal veriteľ preukázateľne voči dlžníkovi vymáhateľnú pohľadávku, ktorú si aj v súdnom konaní riadne uplatnil, táto mu však nebola právoplatne v takomto konaní priznaná len z dôvodu (medzitým neho) zániku dlžníka v dôsledku zamietnutia návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku dlžníka, nestratil tým veriteľ aktívnu legitimáciu v konaní o neúčinnosť právneho úkonu. To potom znamená, že keď v prejednávanej veci vymedzenú právnu otázku zásadného významu, pre ktorú pripustil proti svojmu rozsudku dovolanie, odvolací súd vyriešil záporne, napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Nakoľko v danom prípade dovolanie odporkyne podľa § 239 O.s.p. prípustné nie je a v dovolacom konaní nevyšlo najavo, že by konanie na odvolacom súde bolo postihnuté vadami uvedenými v § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odporkyne podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. V súvislosti s dovolaním navrhovateľky však odvolací súd rozsudok odvolacieho súdu (vrátane výrokov o trovách konania ako súvisiacich výrokov) zrušil v zmysle ustanovenia § 243b ods. 1 O.s.p.z dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. februára 2012

JUDr. Ľubor Šebo, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová